

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.  
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.  
A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.  
Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.  
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A Szent László-Nyomda-Részvénytársaság.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:  
Egész évre . 6 frt — kr.  
Félévre . 3 » — »  
Negyedévre . 1 » 50 »  
Egy hónapra — » 60 »  
Helyben házhoz hordva:  
Egész évre . 8 frt — kr.  
Félévre . 4 » — »  
Negyedévre . 2 frt — kr.  
Egy hónapra — » 80 »  
Vidékre postán szállítva:  
Egész évre 10 frt — kr.  
Félévre . 5 » — »  
Negyedévre . 2 » 50 »  
Egy hónapra 1 » — »  
Egyes szám ára 4 kr

## Az újabb politika.

Nincs miért örvendenie a szabadelvű pártnak Bánffy miniszter erélyességén, melylyel Agliardi nuncziusnak utána kiáltott.

Megtette volna ezt a monakkói fejedelem minisztere is, hogyha észrevette volna, miszerint kártyájába belátott valaki s ez a valaki épen egy hatalmas fejedelem követe.

Nohát az érdem az, hogy utána kiáltott és nem elébe; ennél bizonyára meghajlunk azon bölcsesség előtt, melynek iránya vadabbnak mutatkozni, mint amikönk vagyunk.

Iső Napoleon híres mondása jut eszünkbe, amivel az oroszot jellemezte: — Vakard meg az oroszot és kitünik belőle a — kozák.

Ilyen kozák a mi miniszterelnökünk is.

Amióta ő a miniszterelnök, elmondhatjuk, hogy épen semmit sem csinált olyat, ami által komoly gondolatokat ébreszthetne bennünk.

Mindaz, amit csetekszik, folytonos vergődés, de nem haladás, abban az irányban, hogy biztosítsa magának a jövő választáskor a többséget.

Föltéve, hogyha addig a kormány élén marad.

A kabinet összes tagjai alig képesek őt ezen vergődésében követni.

Hát nem nagyszerű az, amikor egy-egy kierőszakolt helyeslésért képes még gorombaságot is elkövetni. Mintha csak azt a kortesvezért látnánk, aki pörére vetkőzve társainak röhögéseit száftos mondasokkal törekszik kierőszakolni.

A közélet terén nem volt még tettebb, mivel sem törődött kabinettel mint az övé.

Egyet megtett. Ott, ahol nem kellett volna, hízelt fölfelé és ahol kellett volna erélyesnek lenni, kortes eszköz volt mások kezeiben lefelé.

Hát mit alkotott azóta, mióta a kormány élén van?

A nyitrai választás kettős alakjával megrendíté a hitet a népben a magyar kormány igazságosságában; a katonai iskolák felállításának s a magyar udvartartás berendezésének ellenzésével megbántotta jobb érzését a magyar kebelnek.

Igen, mi követeljük a magyar udvartartást azért, hogy fenséges királyunk trónjához még közelebb jussunk és saját nyelvünkön tudjuk neki elmondani panaszaikat, örömeiket, fájdalmaikat.

A magyar nemzet magasztos törekvése nem abban áll, hogy megelégedhessenek a Bánffy kormányzásával, hanem hogy szeretett királyának trónját szíve vérevel, lelke lángoló érzésével támogassa, védelmezze.

Mit ad ezért nekünk Bánffy miniszterelnök? — mit ad az összes kabinetje? semmit.

Letörli nemzeti aspirációink, vágyaink és törekvéseink tiszta zománczát a király előtt; és kabinetje folytonosan lép-ten-nyomon követi ezen munkájában.

Hogyha Deák Ferencz nemes alakja, lángoló hazaszeretete és társainak hű, odaadó munkája, mily ellentétben áll a mai kor vezéregyéniségeinek gondolkodásával.

Mintha a szentek csoportját látnók amott, kezeikben a törvénnyel, agyukban a jog kigyúlt fáklójával, — és egy részvénytársaságot emitt, melynek összes munkája egy jegyezgető irón gyors rángatásból egy fehér papíron — áll. És e fehér papír mutatja a nyereség és veszteség számláját.

Nincs irány, nincs lelkesedés a vezérekben, hát elposványosodik maga a párt munkája és ólomsúlyal nehezedik magára a nemzetre.

A szabadelvű párt ide s tova husz év óta kormányoz. Ezen husz év után Bánffy miniszterelnöknek jutott a szerencse, hogy azt a felbomlás hidjára vezesse, hol az egyes árnyalatokra szerteszakadozva csak a nemzet baját fogják szaporítani és új-

ból megteremtik a napirendre kerülő kormányválságokat.

Bánffy miniszterelnök modora, képessége és munkája épen elegendő arra, hogy a korábbi nagy alkotásokat ne csak veszélyeztesse, hanem romba döntse.

J.—s.

## Kálnoky válasza.

Tegnap lapunk távirata jelezte már Kálnoky választát Bánffy utóbbi beszédére. A nunczius előtt mentegette magát levelelének sértő kifejezéseiről; mentegette pedig avval, hogy őt Bánffy félrevezette. Most utólagosan látja, hogy a nunczius magatartása Magyarországon nem szolgáltatott erre indokot. Együttal kijelentette, hogy nem szándékozik Rómában semmiféle diplomáciai reklamációt tenni.

Ezt az igazán fényes elégtételt még azzal koronázta be a királynak legteljesebb bizalmával kitüntetett külügyminiszter, hogy lapjában újolag megleczkéztette a miniszterelnököt. Tegyük ezt is a másik mellé — az ablakba.

A »Fremdenblatt« vezércikkéből adjuk a következőket:

»Az uralkodó gróf Kálnoky elboacsátását egy megfeszített legfelsőbb kéziratban megtagadta. A válság elmúltja után az a meggyőződés fog megmaradni, hogy azokba a fontos és delikát ügyekbe, a melyek a külügyminiszterrel eljárásnak körébe tartoznak, csak a legnagyobb vigyázattal szabad belenyulni. A nuncziussal szemben elkövetett helytelen eljárást illetőleg a félhivatalos ekként folytatja: A felett, hogy valakinek a magatartása a tapintatosság határait megsérti-e vagy se, valamint, hogy valakinek a fellépése alkalmas-e agitációk élesztésére, vagy sem, mindenkinek meglehet a maga véleménye; de ha valaki álláspontját érvényesíteni akarja, akkor a megbízhatóság szempontjából is olyan bizonyítékokkal kell előállani, a melyek minden ellenvetéssel szemben fentarthatók. Pedig ilyenek sem akkor, a mikor Kálnoky jegyzékét megírta, sem abban a pillanatban, a melyben Bánffy az interpellációra válaszolt, nem léteztek, s nem léteztek főleg arra nézve, hogy a nunczius jog- és hatáskörét tényleg túllépte volna. A miben a két államférfi nézete megegyező volt, az abban állott, hogy mindketten ajánlatosnak tartották a szentszéknél való lépés megtételét. (De Kálnoky csak

feltételeken.) De a nunczius állására nézve nézeteik már különbözők voltak, a mennyiben Kálnoky tekintettel arra, hogy a nunczius a kath. egyház fejének a képviselője, őt nem tartotta egyszerűen egy külföldi nagykövetségnek. A leghatározottabb ellentét a két államférfi között azonban abban nyilvánult, hogy míg Kálnoky az egész ügyet bizalmasan akarta elintézni, addig Bánffy az akeziót a nyilvánosság elé vitte. Az utolsó napok eseményeiből egy haszon mégis származott s ez az, hogy ezután nagyobb gondal fognak egy egységes külpolitika biztosítására törekedni.

### A helyzet.

Legutóbb közölt távirataink kellő tájékoztatást nyújthattak a válságnak legmarkánsabb mozzanatairól. Azóta a helyzet lényegében nem igen változott.

Jelentékenyebb esemény, hogy újabb minisztertanács tartatott, melyen a liberális párt korifeusai is részt vettek (eredménye eddig ismeretlen).

Továbbá feltűnést kelt, hogy báró Jósika Samu, ő felsége személye körüli miniszter, Budapestre érkezett, s hosszasan konferált Bánffyval. (Bizonyosan a reá várakozó újabb elégtétel tárgyában!)

Kétségbevonhatatlan tény, hogy (bár a liberális lapok még mindig elég magas tenorban írják) maga a liberális párt is teljesen konsternálva van (vagy a mint ők mondani szeretik, sehogy sincsenek a történt dolgokkal megelégedve, elhiszszük!)

A legorthodoxabb liberális pártiak is tisztában vannak azzal, hogy a helyzet a kormányra nézve a legnagyobb mértékben aggodalomkeltő.

Bárhogyan erőltessék is magukra, hogy kielégítőnek nevezzék a Bánffynak adott elégtételt mindenütt csak egy vélemény uralkodik, hogy állása tarthatatlan.

A párt nagyobb része bizik ugyan abban, hogy a jelenlegi bizonytalan helyzet még néhány hétig is elhúzódhatik (vagy talán csak napokig, például épen a legközelebbi főrendi-

házi szavazásig?) de vannak olyanok is, kik újabb meglepetések lehetőségét sem tartják kizártnak.

De hogy Bánffy tragikomédiájának kiegészítésében, s illetőleg reprodukálásában valahogyan hézagot ne hagyjunk, felemlítjük azt is, hogy az ő híressé lett egész afférje egészen új, olyan stádiumba jutott, mely előrelátható volt.

Tudniillik bekövetkezett a legutolsó elégtétel is: megindultak az ország különböző részeiből az üdvözlő táviratok. Csak az a baj, hogy eddig nagyon gyéren érkeznek.

A legutóbbi (talán első?) tudósítás három darab ilyen üdvözlőt tud megnevezni: Nagyszébenből dr. Wolff Károly (a korábbi időkből emlékezetes volt magyarfaló képviselő) Debreczenből Lengyel Imre a liberális párt elnök helyettese s végre Sepsiszentgyörgyről mag a főispán.

Bizton hisszük, hogy ehhez azután nem is kell több kommentár!

### Liberális variációk.

Lapunk tegnapi számában fölemlítettük, hogy a megüresedett zólyomi mandátumért a kormánypart részéről Zsilinszky Mihály vallás- és közoktatásügyi államtitkár szállott síkra.

Egészen másképen jár el, mint kollégája Vörös László a tapolczai választáskor eljárt.

Tudniillik ez utóbbi buzgó katolikusnak tüntette fel magát, persze ez csak kortesfogás volt, melylyel győzelemhez kívánt jutni. Ellenben a zólyomi jelölt már programbeszédében is más hurokat penget. A beszéd valóságos apoteózis a liberális egyházpolitikának, mely az ő állítása szerint senkinek vallásos meggyőződését sem sérti, sőt még növeli a valóságosságot! (Megjegyezzük, hogy épen azon a napon fogadta el a képviselőház bizottsága a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslatban a Perczel-féle famózus indítványt!)

A képviselőjelölt, beszéde elején dicsőítette a liberalizmust és minden jót, mivel ezen ország bír, a liberalizmus következményeül tüntetett fel. Együttal nem minden korteskedő ezélat nélkül, ismételt hivatkozott arra, hogy a király bizalma állította őt arra a helyre, ahol most van. Ezután áttért az egyházpolitikára, azt mondván, hogy a kormány csak a vallási surlódásokat akarja megszüntetni és aki azt hirdeti, hogy a szabadelvű párt és a kormány a vallás ellen tör, az vétkezik az igazságellen. A király személyével az államtitkár eké-

korteskedett: Lehet-e józanul képzelni, hogy a mi atyai indulatu jó királyunk, aki annyit élt és annyit tapasztalt, elfogadna olyan törvényjavaslatot, vagy megerősítene olyan törvényt, mely az ő népeinek vallását és erkölcsét veszélyeztetné? Az lehetetlenség! Az ellenkezik a természet legegyszerűbb törvényeivel, ellenkezik a korona szándékával! stb.

Meglehet, hogy a kormányparti hallgatóság soraiból csakugyan akadtak, a kik mindezen nagy mondásokat készpénzül fogadták. De mi haszna, mikor az a gonosz néppárt, mely itt is erősen készül a harezra, semmiképpen sem akarja elhinni!

### Egy főispán interpellációja.

Az egyházpolitikai főispánok banketten és közgyűléseken egyaránt elő szoktak hozakodni valláskülönbséget nem ismerő liberális muskullal. Hogy milyen ez a liberális mus, legjobban jellemzi báró Fiáth Miklós fehérmegyei főispán eljárása, a ki a mult deczemberi közgyűlés óta a közgyűléseken minduntalan tapintatlan és a felekezetek jogos érzékenységét sértő beszédeket mond s a megyebizottság tagjait méltatlan bánásmódban részesíti. A legutóbbi közgyűlésen mindezeket szemére hányta a főispánnak egy volt szabadelvű képviselő Kégl György, s ki is jelentette, hogy ilyen körülmények között nem maradhat tovább a bizottság tagja. A főispán értekezleteket tart, melyek az ő elnöklése alatt elhatározzák, hogy a jövő választásoknál a katolikusokat elejtik s a liberális mus érdekében csupa protestáns megyebizottsági tagokat és tisztviselőket választanak. A főispán ur izgatottan végig hallgatta a beszédet, de oly gyarlón válaszolt, hogy a közgyűlés az ősz Kégl Györgyöt hatalmasan megéltjezte.

### A bécsi antiliberálisok győzelme.

A III. kerületben ma megéjtett képviselőválasztásnál összesen 5550 szavazatot adtak le. Steiner (antiliberális jelölt) 3634 szavazatot, Lenz lovag (liberális) 1569 szavazatot, dr. Engel (cseh) 174 és Reumann (szociáldemokrata) 151 szavazatot kapott. Az utolsó választás alkalmával dr. Sommaruga liberális (kinek elhalálozása következtében történt az új választás) 420 szótöbbséggel győzött antiliberális ellenfele fölött. Ez az új választás újból azt bizonyítja, hogy mily nagy tért hódított már el az antiliberális mus, úgy hogy így az eddig liberális III. kerületben is az antiliberális jelölt 2065 szóval kaphatott többet, mint liberális ellenfele.

## A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

### Az igazgató ur szivarjai.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —

Visszaszállok a multba.

Elmerengek azon az örömmel és keserőséggel teljesen diákpályán, amit akkor annyiszor megátkozunk, s utána mégis ezerszer vissza kívánunk.

Megelevenednek a mult emlékei s mint egy paradicsomi képen, gyönyörrel futok végig rajtuk. A miért akkor oly kegyetlenül meglakoltunk, attól most a fejünk sem fáj; s a mi akkor napok hosszán villányos jó kedvben tartott, azon most csak mosolyogni tudunk.

Ilyen eset az igazgató ur szivarjairól szóló história is, de csak annyiban ilyen, amennyiben most is megmosolyogjuk, ha olykor-olykor szóba kerül; de hogy akkor napokon át villányos jó kedvben tartott volna, az ellen nem csak a szigoru igazgató ur, s azok a finom havannák, hanem az akkori idők élő tanui is egyformán tiltakoznának.

Azaz, hiszen az igazgató ur már régen nyugszik oda lent, hová nem hat le a szivarfüst, z a rakonezátlan tanulók zsvaja; a havannákat pedig (már az igazgató ur szivarjait értem) tizenöt esztendeje elfüstöltük.

Szigoru ember volt a mi igazgatónk: — Isten nyugosztalja szegényt, — ha ránczba szedte homlokát s nagy léptekkel végigmérte

muzeumunkat, (tantermünket) akkor már tudtuk, hogy baj van a kréta körül, s lesz egy kis ne mulass!

Végig is gondoltuk egy perc alatt heti élményeinket, — pedig ugyancsak nagy feladat ám egy intézet heti büneit egyszeribe végig gondolni!

Ha aztán nem tudtuk magunkat kivágni, jaj volt akkor nekünk!

Nem kell azért azt gondolni, mintha mi igazgató urunkat nem szerettük volna: szerettük; nem éppen nagy szigorúsága miatt, hanem különösen egy-két jó tulajdonságáért; így s a mit legtöbbször becsültünk benne, hogy szenvedélyes dohányos volt, s hogy privát passziója volt az ének-tanítás.

Ez a két tényező eredményezte azt, hogy rendszeren egy dohányt szittunk az öreggel.

No hiszen nem sok kellett hozzá, csak kifürkészni, hol áll a dohánytartó; a hozzájutás már könnyű volt.

De nem a dohány esempészés titkaiba akarom én beavatni a tisztelt olvasót, csupán azt akarom elmondani történeti hűséggel, mikép redukáltuk mi az igazgató ur 22 darab havannáját zérusra.

Mint már említettem, privát passziója volt az öregnek (magunk között csak így szólítottuk) az énektanítás.

Már jól benne voltunk az évben, énekelünk is már annyit s olyan fortissimo, hogy azok az ártatlan kottajegyeket majd lefujtuk a kottapapírosról; vagy talán éppen az volt az ok? elég az hozzá, hogy igazgató urunk kiadta a rendeletet, hogy egyenkint «fáradjunk be» a

szobájába (az volt az énekerem) majd egy kis »supervisítációt« tart énekesei felett.

Ugy is volt; ő megtartotta a supervisitációt énekesei, mi meg a szivarláda fölött.

De nem előzőm meg magamat. Tehát még csak ott vagyunk, hogy egyenkint bevonultunk az előszobán át az énekerembe. A sopránokon kezdte; én voltam az első.

A mint az előszobába léptem, tekintetem önkénytelenül is a szivarládára esett, melyből azok az ártatlan havannák olyan csábítólag kacintgattak felém. Nem jó Ádám lett volna belőlem, igen gyenge oldalam volt az önmegtartózkodás, amit eléggé bizonyít az is, hogy a c dur skálát már duettken énekeltek el — a zsebemben lappangó havannával.

Deveeser barátom már erősebb természetű volt, ő csak egy sanda tekintettel üdvözölte a szivarskatulyát (lehet különben, hogy óvatosságból tette ezt) mert már kifelé jövet meg nem állhatta, hogy a »sok közül ki ne halászson egyet.«

Bodóki, a nagy imposztor, a legkevesebbet teketóriázott; jut is, marad is — gondolá, — egy nem szoroz, nem oszt a szivarládában sem, engem meg egy félórára boldogít, s mikorra befejezte monológját, a szivar már régen gazdát cserélt . . .

S így ment ez végig, míg csak az utolsó szivar is el nem tűnt; azonlényegtelen különbséggel, hogy míg az első azzal érveltek magukban; jut is, marad is, mit tudja azt az öreg, ha a sokból egyet elveszek; addig az utolsók úgy gonnolkoztak: no ez a két, három szivar

## Lapszemle.

Budapest. 1895. május 8.

A **Magyar Állam** Rekapituláció cím alatt azt mondja, hogy a magyar radikálisok az államférfiúi képességben és önértékben egyformán a zerus alatt állanak. Megindítanak nagy garral egy akciózt, birokra provokálják a nuncziust, a pápát, a külügyminisztert, megfenyegetik magát a királyt, egy pillanat múlva hétért görnyedezve vezeklenek a nagy hirtelenedésért. Folytatólag elmondva a Bánffy—Kálnoky-féle konfliktus eredményeit, azt mondja, hogy várja valjon báró Bánffy megérti-e, hogy mit jelent, ha egy konfliktusban az egyik fél Kálnoky ily hatalmas elégtételt kap, a másiknak pedig kötelességé téteik jóhiszeműségének látogatását beigazolni. Ez — ugymond — a rekapituláció.

A **Hazánk** összehasonlításokat tesz a Kálnoky és Bánffy eljárásai közt a nunczius eljárása fölötti ügyben, s arra az eredményre jut, hogy Bánffynak a diplomáciához még csak fogalma sincs.

A **Pesti Hírlap** a Kálnoky ügyével foglalkozik s azt mondja, hogy a történetek után a külügyminiszter száz bizalmi kéziratot a zsebében sem hiheti többé, hogy a király bizalmát továbbra is bírja; mert ez a bizalom tulajdonképp Bánffyt illeti meg, kinek a Felső elégtételt adott a sértésért.

A **Magyarország** Mi az igazság cím alatt azt írja, az igazság az, hogy Bánffy nem kapott elégtételt, ellenkezőleg az okmányok felolvasása által abba a kényszerhelyzetbe jutott, hogy ezek útján is kompromittálja magát. Lehet, hogy később megkapja az elégtételt. Lehet, hogy Kálnoky megy és Bánffy marad, lehet, hogy Kálnoky visszaszívja a sértéseket és elküldi a jegyzéket Rómába. Mindez lehet, ámbar nem valószínű. A Bánffy ügye nem Magyarország ügye. Ez az ország nem fületlen gomb, hogy egy pipogya kormány kabátjához legyen varrva. A miniszterelnöki állás nem azzal van ugymond megalázva, hogy egy osztrák generális sértegeti Bánffyt, hanem azzal, hogy egy merőben, képtelen embert ültettek bele.

A **Pesti Napló** azok a külügyek, amelyek nem érdeklik egyaránt a monarkia mindkét államát, hanem speciálisan valamelyik állam belügyeivel állnak kapcsolatban, nem közös külügyek, tehát Ausztriának semmi joga nem lehetett beleavatkozni az Agliardi féle ügybe, s így a Bánffy eljárása nagyon helyes volt.

itt szárad össze, az öreg már biztosan megfeledezett róluk.

Meg kell adni, elég egészséges érvelés volt mindkét részről. De hát ha 22 szivar eltűnik, vak legyen, a ki azt észre nem veszi.

Megvolt az énekpróba, s a következő órában kötéllel sem lehetett volna összefogdosni a huszonkét »sportmannt»; elszéledtünk mint a bábeli nyelvzavar után az emberek, hogy titkunkat el ne áruljuk egymásnak. — mert hát jó forrásnak ígérkezett ez máskorra is — s magunkba fojtott örömmel élveztük a potyaszivar drága illatát.

Felvirradt a másnap reggel, mint közönségesen, hanem igazgató urunk nem a legjobb színben mutatta be magát. Összeránczolt homloka, haragos tekintete szomorúan sejtette velünk, hogy »van valami készülöben.« Éppen azt vizsgáltam, hogy hány lépéssel méri át a muzeumot — nota bene tapasztalásunk szerint a lépések számából csalhatatlanul meg tudtuk határozni kedélyállapotának minéműségét, — mikor oldalszomszédom — nagyon sápadt volt szegény — a fülembe sugja: »tizenkét lépés.« (Tehát ő is azt számlálta.)

Egyszer aztán kitört a vihar. Nem emlékszem már a beszédre, de annyit tudok, hogy nem valami kenetteljes hangon volt stilizálva s ugyancsak bővelkedett az epiteton venasokban...

Rémülve kaptuk vállunk közé fejünket s mintha mindmegannyian éhes pióczák lettünk volna, úgy tapadtunk oda pulpitusunk felületéhez; s csak akkor jöttünk egy kis bátorsághoz,

Az **Egyetértés** szerint két idegen sérelem esett meg egymásután Magyarország alkotmányos jogán. Az időrend szerint az első, de jelentőségre jóval kisebbet Róma követte el, a másodikat a veszedelmesebbet Bécs. Az elsőért már megvan az elégtétel, mert Agliardinak mennie kell, a másodikkal pedig legyen az a kiengesztelése, hogy Bánffy haladéktalanul mondjon le.

A **Nemzeti Ujság** kitűnő cikkében leírja a szabadelvűpárt fondorkodását és cselvetését, melylyel magát a királyt hálába akarta keríteni, hogy végéhez közeledő hatalmát megmentse. Az egyes incidensek közül ki van emelve az is, hogy Tisza Kálmán éppen akkor jött Nagyváradra, mikor a nuncziust várták s ennek következtében a hatóságok elmaradtak a tisztelgésről. — A cikk végül azt óhajtja, hogy Bánffy továbbra is maradjon meg miniszterelnöknek, mert ő nála kevesebb szellemi tehetséggel bíró szabadelvű párti ügy sincs.

A **Magyar Hírlap** azt írja, hogy bármi módon is, de elégtételt kell adni Magyarországnak az elkövetett sértésért; itt nem Bánffyról, hanem az ország becsületéről van szó.

A **Budapesti Hírlap** azt írja, hogy azon tény, miszerint a király Kálnokynak bizalmát fejezte ki, ellenben a magyar miniszterelnököt e kitüntetésben nem részesíti, azt bizonyítja, miszerint maga a korona sem akarja többé azon szabadelvű párt fennmaradását, mely Bánffyt képes már csak a miniszterelnöki székbe ültetni.

A **Nemzet** szerint a magyar szabadelvű ügy most nem csak az európai szabadelvűséget védi a nemzetközi reakció ellen, hanem egyúttal a magyar közjogot és szuverenitást is. Ezt jól meg kell fontolnia az ellenzéknek és mindenkinek, ki Bánffyt most megtámadja.

## A nagyváradai szőlőtelep

— 1887—1895. évig. —

Miklós Gyula volt kormánybiztos 1887-ben látogatást tett Nagyváradon s a kopár szőlőhegyeket látva, egy szőlőtelep alapítását tartá szükségesnek.

A telep tényleg megalakult a polgármester által készséggel felajánlott téglavetőn s már 1888-ban hozzá fogtak a föld elegyengetéséhez és forgatásához,

A munkát nagyobbára rabok végezték s a helyes munka irányának felügyelésére, Sal Fe-

mikor az öreget »huszonkét« drága szivar eltűnéséről hallottuk beszélni.

— Hála Isten, esakhogy más a delikvens, mert én csak egyet tettem zsebre, — s ezt mély lélekzetet véve éppen huszonketten mondtok el magunkban.

A beszéd végeztével mégis meglágyult az öreg egy kicsit, leszállott a fortissimóból a piánóra s ünnepies hangon kijelentette, hogy kész megbocsátani, ha a delikvens kilencz óra előtt nála jelentkezik s hibájáért bünbánólag bocsánatot kér.

Nem voltunk még annyira megromlottak, hogy az így nyújtott békejokbot ne igyekeztünk volna megragadni; habár csak egyetlen egy szivar erejéig voltunk ez ügyben érdekelve.

Egy kis kerülővel — nehogy gyanut keltsek — odasompolygok az igazgató ur szobájához, hát Egek ura mit — azaz kiket látok? Ott van Deveser, Bodóki, Friczi, János, Bertiet companie... számra nézve éppen huszonegyen.

— Hát ti mit akartok itt? — szólok oda nekik megütődve.

— Azt amit te. — Hangzik rá a felelet huszonegy torokból.

— Tehát ti is részesek vagytok a szivar-ügyben?

— No hát természetes.

Erre kezét esaptunk s mikor egyszerre bevonultunk az igazgató ur színe elé, nem tudta megállani, hogy el ne mosolyogja magát. De azért megmosta a fejünket szappan nélkül úgy, hogy nem volt többé kedvünk a szivarládára még csak rá is tekinteni.

Carlos.

renz polgármester elnöke alatt, Szy József akkori választmányi elnök, dr. Sipos Árpád alelnök Janky József és Markus János hegybíró küldetett ki.

A kormány részéről a kezeléssel és a munkások betanításával Guzman Dénes állami vándortanár bízott meg.

Serényen folyt a munka s rövid idő alatt már produkáltak eredményt, de ez eredmény vajmi kevés volt s ennek is csak egy részét élvezték a nagyváradai szőlőbirtokosok.

Lassan folyt a szőlőhegy rekonstruálásának nagy munkája s a városi tanács látván, hogy így a szőlőhegy talán sohasem lesz beültetve, 1892-ben elhatározta, hogy a peczező szőlősi serháznál egy városi szőlőtelepet létesít mely csak a váradi szőlőbirtokosság igényeit lesz hivatva kielégíteni.

Ez új szőlőtelep létrejött azonban szükségtelemmé vált, mert Sal Ferencz nagyvárad ügybuzgó és a váradi szőlőbirtokosság ügyét melegen felkaroló polgármestere a minisztériumnál lépéseket tett, hogy a váradi állami szőlőtelep ajándékoztassék Várad közönségének.

Ez tényleg meg is történt s a városi tanács örömmel vette át a szőlőtelepet és kezelésére egy bizottságot küldtek ki. A bizottság tagjaiul dr. Sipos Árpád elnöke alatt: dr. Molnár Imre, Janky József, Bordé Ferencz és Markus János hegybíró lettek kinevezve. A tényleges kezeléssel Markus János bízott meg.

Azóta tetemesen megsaporodott a telepen készitendő oltványok száma s roham lépésekben haladt a nagyváradai szőlőhegy beültetése, mert ez oltványok csak a váradi szőlőbirtokosság igényeinek kielégítésére vannak hivatva.

Az elmúlt évben 80,000 oltvány került eladásra, 50,000 fás és 30,000 zöld oltvány, de mindez nem volt elég; s a tavalyi keresethez arányitva az idén háromszor annyi oltvány fog készitenni.

E telep, mondhatjuk, minden tekintetben magasan fölé emelkedik a többi állami és városi szőlőtelepeknek.

Sehol az országban oly olcsó árban s oly erőteljes, egészséges oltványokat nem lehet kapni mint itt, mert a városi tanács a kezelő bizottság javaslatára csak az összes költségek felszámolása után, minden nyereségre irányulás nélkül állapítja meg azok árát és bocsájtja forgalomba.

De nemesak ily szempontból itélve nélkülözhetetlen a nagyváradai szőlőtelep, hanem azért is, mert mindig új és új munkások nyernek kiképzést s ezáltal nemesak városunk, de megyénk is sokat nyer, mert egyre nő a szakmunkások száma s a mi szőlőtelepünkön nyert precíz kiképzés után bármely szőlő ültetési munkálatnál megállják helyüket.

Ez által tehát nagy szolgálatot tesz a megyei szőlőművelés érdekében is, előmozdítván a szakmunkások szaporitása által a szőlő új-ültetésének lehetőségét azon vidékeken is, melyek Nagyváradtól távolabb fekszenek.

Jelenleg is 120 munkást foglalkoztat s ezek közül 80-anan fás oltással foglalkoznak s már eddig 100,000-nél többet oltottak és még körülbelül 80,000 oltvány fog készülni.

Hátra van még a zöld-oltás, mely a telep kis területéhez képest elég nagy mennyiségben készitettik.

Tavaly nyáron az erdélyi gazdasági egyesület tagjai is meglátogatták e telepet s bár előzőleg bejárták az ország összes nevezetesebb telepeit, mégis meglepte őket városunk telepe s elismerőleg nyilatkoztak róla a különböző szaklapokban is, dicsérve a czélszerű berendezést, a pazarul ellátott különféle gazdasági eszközeit s a kezelő bizottság helyes irányu és mély szakértelemre mutató törekvését.

Valóban megtekintésre méltó mindég e telep, de különösen most, midőn a fás oltási műveletek folyamatban vannak. Aki érdeklődik a gazdasági ügyek iránt és e valóban minta telepet megtekinti, magas foku érdeklődéssel fogja szemlélni a hat hosszú asztal mellett ülő nyolczvan munkást, kik gyárilag a Ritter-féle oltó hüvely segítségével már is nagy gyakorlattal végzik az oltási munkálatot, czélszerűen megosztva a munka egyes részleteit magok között.

A többiek a már elkészült oltványok iskolába rakásával foglalkoznak s a földet folytonos porhanyó állapotban való tartása végett iszapos homokkal keverik s tetelyét is ily homokkal fedik.

A meggyökerezett oltványokat ősszel szedik fel és a tavaly készült már meggyökerezített zöld oltvánnyal együtt kerülnek a szőlőbirtokosság birtok arány szerinti kiosztására.

A gyönyörű berendezésű, pedáns tisztasággal és pontos rendel. kezelt telep a bizottság elnökét dr. Sipos Árpádot és intézőjét Márkus Jánost dicséri, kik egész odaadással viseltek a szőlőbirtokosság érdekei iránt s mindent elkövetnek a szőlőművelés gyors fellendülése érdekében.

Nem kimélnék semmi fáradságot a maguk elé kitűzött cél eléréséért s önzetlenül fáradoznak azon nemes ügyért, hogy a nagyváradi szőlőbirtokosság mentől több s mentül jutányosabb áron jusson ültetéshez való anyaghoz, hogy ezáltal a megszorított kereset forrás ismét bőven áraszsa jótéteményeit a szőlőbirtokosságra.

És e nemes törekvést Isten áldása fogja kísérni.

## NAPTÁR.

— Május 9. —

**Csütörtök.** Róm. kath. Nazianzi Gergely ca. Prot. Gergely. Görög kel. ápr. 27. Simon I. rok. Izr. Ijar. 15. Nap két 4 óra 19 p., nyug. 7 óra 2 perc. Hold kelt 8 óra 21 p., nyug. 3 óra 53 p., holdtölte 12 óra 59 perczkor hajnalban.

**Május 9.** Városi közgyűlés.

„ 12. A kereskedelmi kóroda egylet gyűlése d. u. 3 órakor.

„ 12. Polgáriör közgyűlése d. e. 11 órakor.

„ 27. Az orvos és gyógyszerész egylet rendkívüli ülése.

**Jun. 4.** Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

## UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

**Kiss Dávid** kereskedése Fő-utca,  
**Sonnenwirth-féle** bazárban Fő-utca,  
**Kudár és Kiss** cégnél Kishíd-fő,  
**Kutasi D.** papírkereskedésében Uri-utca,  
**Pauker Dániel** papírkereskedésében Kis-placz,  
**Reich Sándor** vegyeskereskedésében Szent-János-utca,  
**Mezey János** fűszerkereskedésében Körös-utca.  
**Reich Antal** kereskedése Nagy-Fürdő-utca.  
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

\* **A mai városi közgyűlés.** Csendes közgyűlésre van ma délután kilátásunk; mindössze 23 ügy kerül tárgyalás alá; ezeknek is a legnagyobb része olyan, melyekkel néhány perc alatt végezni szokott a közgyűlés. Legfeljebb ha a mult gyűlésen teljesen le nem tárgyalt fogadó, vendéglő, kávéház és kávémérési iparüzletekre vonatkozó szabályrendelet provokálhat kissé hevesebb vitát. Egyszóval ma délután gyűlés alatt nyugodtan elaludhatnak a városatyák, nem igen nagy ok van ébren lenni.

\* **A király Laibachban.** Pólába menet a király útjába ejtette a földrengéstől sújtott Laibach városát. A pályaudvaron a hatóságok fejei és a nép lelkes üdvözléssel fogadták az uralkodót, ki a hatósági képviselőktől behatóan tudakozódott a védelmi munkálatok állásáról és a lakosság helyzetéről, és többször hangsúlyozta a városi és vidéki lakosság hathatós támogatásának szükségességét, továbbá államsegélyt helyezett kilátásba és dicsérően emlékezett meg a gyors segélyről és hasznos intézkedésekről. A városba menet a király megtekintette az összes városrészeket és különösen a barakkórházakat, hol a betegek közül sokat megszólított. Megelégedését fejezte ki a nyilvános intézetek célszerűsége, valamint a tett intézkedések felől, és bemutatott magának egyes személyeket, kik a veszedelem első éjszakáján különösen érdemeket szereztek; megdicsérte őket és elismerését fejezte ki nekik. A hatóságok képviselői hálás köszönetüket nyilvánították a király első segélynyújtásáért, amely lehetővé tette a rögtönös segélyezést, és köszönetet mondtak azért is, hogy útjában látogatásával szerencséseltette a várost. A nép minden alkalmat felhasználta, hogy az uralkodó iránt való hódolatát és háláját nyilvánítsa. A hoch- és zsviú-kiáltások olyan

zajosak voltak, hogy egy izben, amint a király az udvari kocsiba szállt, a lovak megbekrosodtak s ő felségének ki kellett szállnia és más, rendelkezésére álló kocsiba ülnie. Három órai ott időzés után a király folytatta útját Póla felé. Marburgban, melyet a király délben érintett, szintén nagy lelkesedéssel éltette az egybegyűlt nagy néptömeg az uralkodót. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy Apponyi Albert gróf országgyűlési képviselő Sterneck báró ellentengernagy meghívására szintén Póla utazott, a hol részt fog venni a Monarch vízrebocsátási ünnepélyén.

\* **Ebéd a bibornoknál.** Schlauch Lőrincz bibornok tegnap délelőtt 1 órakor, báró Waldstätten János tábornagy, a temesvári VII. hadtest parancsnokának tiszteletére ebédet adott, melyen csak a helyben állomásozó ezred parancsnokai, egy pár főtiszt s az udvari papság vett részt. Ott voltak: Báró Waldstätten János tábornagy, Pokorny Herman altábornagy, Fuchs Mór tábornok, Konja Sándor, Remisz Alfréd, Pfriem Antal és Schreiber ezredesek, Skholtz Albert dr. főorvos, Pinetz vezérkari őrnagy, Nagy Győző és Gratzl József őrnagyok Bartha János százados és az udvari papság. Az ebéd alatt a 37-ik gyalogezred zenekara dezséri Bachó István karnagy vezetése alatt a következő műsort adta elő.

1. Nyitány: »Tannhäuser és a Wartburgi dalnokverseny.« Wagner Richard-tól.

2. Az iskolamester Gavotte betéje: a »Tata-Toto«-ból. Kapeller-től.

3. Pjunteria Verdi operájából: »Traviata« hegedű solo. Alard-tól.

4. Nagy phantasia a »Bajazzo« operából. R Leoncavallo-tól.

5. Részlet a »Cavalleria rustica« operából. Mascagni-tól.

6. Induló. »Beim Soupér.« Bachó István-tól.

\* **A román nemzeti egyházi kongresszus összehívása.** A gör. kel. román metropolita nemzeti egyházi kongresszusa, melyet már 1894. októberben kellett volna megtartani, mint a Telegraful Roman című nagyszabású lap jelenti május 19-én fog összeülni. Az erre vonatkozó királyi jóváhagyás május 2-án érkezett le a kormányhoz, mely a kongresszus megtartását tudvalevőleg sokáig ellenezte.

\* **A szent-jobbi apát Nagyváradon.** Latinovics Gábor, kalocsai kanonok, szent-jobbi apát tegnap utazott vissza Kalocsára városunkból, hol a szent-jobbi apátság bérleti ügyében időzött. Itt tartózkodása alatt Zajna kanonok vendége volt.

\* **Véres harc nép és esendőrök közt.** Szikszón a vasárnapi istentisztelet alatt a református hívek összeszólalkoztak, majd a templomból kimenet összeverekedtek. Egy Uhl Mátyás nevű esendőr távozásra szólította fel a veszekedő népet. De erre rá sem hederítettek, hanem késekért rántva, rohantak egymásra. A esendőr közbelépett. Ez a verekedőket olyan dühbe hozta, hogy most már egyesülten rárohantak a esendőrré és agyon akarták verni. A esendőr kinek puskája nem volt, kirántotta az oldal-fegyvert, hogy magát a dühöngők ellen védelmezze, miközben egy asszonynak a kezét elvágta. Ekkor egy esendőrtársa érkezett a helyszínére. A tömeg köveket dobált a esendőrökre és fadorongokkal ütötte őket. Ezek kardjukkal kaszabolni kezdtek. Egy embernek felhasították a hasát, ez meg is halt, egy másikonak orrát, fülét és fél arcát vágták le; számosan súlyosan megsebesültek. A esendőrök látva a súlyos sérüléseket, a kaszárnyába rohantak. A tömeg a kaszárnyát is megtámadta, de a esendőrök erre háromszori hasztalan felszólítás után lőttek. Szerencsére a lővés senkit sem talált, a tömeg pedig elmenekült. A főzinkosokat elfogták. A vizsgálat folyik.

\* **Gyászjelentés.** Singlári Gyula és neje szül. Janesó Eleonora mint gyermek; valamint özv. Gyurikovits Béláné szül. Bittinger Erzsébet és özv. Horszmann Vilmosné szül. Bittinger Borbála mint testvér; ugy Figur Cornél, Figur

Irén és Lazsán József unokahugai és fivére, valamint az összes rokonság nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatjuk a legjók b. édes anya, feledhetlen jó testvér, szeretett nagynéne, rokon és ismerős özv. Singlári Flóriánné szül. Bittinger Annának folyó évi május hó 7-én esteli 7 órakor életének 55-ik évében hosszas szenvedés s a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyástos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 9-én d. u. 4 órakor fognak rég.-posta-utca 363. számú háznál, a róm. kath. vallás szertartása szerint beszenteltetni és az olasz-i közsirkertben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent-mise áldozat ugyan e hó 10-én d. e. 10 órakor fog az olaszii plébánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nvárad, 1895 május 8. Legyen áldott emlékes az örök világosság fényeskedjék neki!

\* **Templomépítési mozgalom.** Az aradi katolikus hívek közt nagyobb szabású mozgalom indult meg a régen tervbe vett római katolikus templom építése ügyében. — E napokban — mint az »Arad és Vidéke« írja — már értekezletet is tartanak, melyen megbeszélés tárgyát fogja képezni az első kiindulási pont. A mozgalom élén találjuk az aradi kath. hívek legelőkelőbb férfait, s így remélhetőleg fáradozásaikat siker fogja koronázni. Az új kath. templom alapja már évtizedek óta megvan, melyet megboldogult Bonnár püspök adományozott. Mindeztől a város kezeli az alapot. Elég sajnós, hogy Aradváros az új templom kiépítése ügyében mindeddig egyetlen lépést sem tett Aradon pedig a kath. hívek nagyszámához képest egy katolikus templom építése szükségessé vált, a mennyiben vasárnaponként és nagyobb ünnepek alkalmával a Minoriták temploma szüknek bizonyult. Az új kath. templom kiépítése ügyében fáradozó lelkes hívek, mint halljuk a püspököket és főpapokat felakarják szólítani az adakozásra.

\* **Müller Károly aranyozó kitüntetése.** Müller Károly nagyváradi iparos polgártársunkat szép kitüntetés érte. Schlauch Lőrincz bibornok ugyanis megengedte neki, hogy a »nagyváradi lat. szert. egyházmegyei aranyozó« címet használhassa. Müller Károly már régi idők óta nagy pontossággal és kitűnő szakértelemmel végzi a templomi aranyozásokat. — Kérvenyezte tehát a bibornoknál, hogy adja meg neki a fenti címet. Bibornokunk készséggel tett eleget a szorgalmas iparos kérésének.

\* **Keresik már a korteseket.** A heves-megyei községi jegyzők legnagyobb része — mint az Egrri Híradóban olvassuk — felhívást kapott Csókás István egri lakos ügyvéd-től, mint a hevesmegyei szabadelvű párt megbízójától, hogy hajlandók-e testtel-lélekkel előmozdítani a kormánypárt érdekét? Ezt a jegyzéket kellene felolvasni Bánffynak az országgházban.

\* **A táborig püspök szemle uton.** Dr. Belopotóczy Kálmán, táborig püspök, nagyváradi kanonok boszniai szemle útja befejeztével Dél-Magyarországba indult. Legközelebb Temesvárra érkezik, hol szintén szemlét tart.

\* **Száz zer márkás ebéd.** Vilmos német császár június 19-ikén, az északkeleti csatorna megnyitásakor Holteneuban nagy ebédet ad, amelyet Birchard berlini udvari szállító fog ellátni. Birchard ezért az ebédért százezer márkát kap s azért ezer-ezerkétszáz embert kell megvendéglennie. A tengerészeti hivatal három konyhát rendez be számára rézedényekkel, azonkívül asztalokról és székekről is gondoskodik. A berlini szakács egyesület negyvenkét szakácsot és két főszakácsot bocsát rendelkezésére. A pinczéreteket a tengerészeti hivatal a kieli gyalogságból toborozza.

\* **Mire való a vízvezeték?** Örömmel üsgoltuk a mult hónapban, hogy május elsejétől kezdve az utcákat naponként fogják locsolni. Sajnos, örö-

münk hiába való volt, mert a fűtezőt kivéve, a többi utczák vizet legfeljebb minden két hétben látnak, kivált a melyek nincsenek kikövezve.

Csak végig kell menni mostanában az ilyen utczákon, hogy az ember a legsötétebb Afrikába képzelje magát, pláne, mikor egy kis szél kerekedik, ilyenkor meg éppenséggel minden fantázia nélkül úgy érezzük, mintha a leghevesebb számum süvöltene végig rajtunk. Az ember orra, szeme, szája egy pillanat alatt tele lesz avval a finom fehér utczai porral, mely úgy beleveszi magát a szembe és torokba, hogy csak folytonos köhögés, prüszkölés és szemtörölgetések között lehet tovább haladni.

Nem értjük, hogy miért kímélik annyira a vizet már májusban: ugyan hát akkor a kánikulában mit fognak csinálni? Csak még egy példát hozunk fel a vízzel való neveltséges spórolásra.

A »Schlauch-parkba« szintén bevezették a vízvezetékét, azonban nagyon csalogódik az, a ki azt gondolja, hogy ennek a vízzel locsolják a fákat és bokrokat. Hiszen sokkal jobb drága pénzre a Körösből hordatni hordószámra a vizet.

Némelyek ugyan azt állítják, hogy a vízvezeték csak azért nem használják, mert nincs locsoló tömlőjük. De azt már még sem hisszük, hogy olcsóbb naponként 50—60 kr-ával hordónként hozatni a körösvizet, mi egy hónapban legesekélyebb számitással is 30—40 frta rug, mint egyszerre beszerezni egy 15—20 frtos tömlőt. Azonban meglehet, hogy csalogódunk, mert hát hogy is mondja az öreg Sallustius: »Parva sapientia...«

\* **A veres kakas.** Maros-Torda vármegye Póka-Keresztur községében 4-én nagy tűz pusztított, mely nyolcz gazdának mindennemű épületét, takarmánykészletét és élelmét tönkretette. A kár igen nagy s biztosítva kevés volt. Hajdu-Dorogon is, mint onnan írják, május 4-én és 6-án nagy tűz volt. Leégett 3 lakóház a melléképületekkel és egy nagy istálló. Gálzics. Zemplénmegye egyik legvirágzóbb városa kigyuladt s majd teljesen leégett. A tűz elhamvasztotta az összes templomokat s a világi hány lehetetlenné tette az oltást. — Koprzywnicában Lengyelországban is borzasztó tűzvész pusztított. A város fele, egy az iskola, a városháza, a gyógyszerár, a plébánia, a törvényszéki épület az iratokkal együtt a lángok martaléka lett. A tűz oly rohamosan terjedt, hogy tizennyolcz ember, köztük asszonyok és gyermekek, koromná égtek. Ötven személy súlyos égési sebeket szenvedett s kétezer ötszáz ember maradt hajléktalanul. Egy anya, mikor látta, hogy gyermekét nem tudja kimenteni a lángokból, bele rohant a tűzbe s ott veszett.

\* **Esküvők.** Török László l. szert. káptalani uradalmi főerdész folyó hó 15-én délelőtt tartja esküvőjét a várad-ujvárosi róm. kath. plébánia templomban. Piacsek Mariska urhölgygyel, — Piacsek János daróczi birtokos kedves leányával. — Tegnap délelőtt fél 12 órakor vezette oltárhoz a várad velencei plébánián Zana János a nagyváradi kir. törvényszék szorgalmas aljegyzője, Kássa Nándor városi tisztviselő, kedves és szép leányát: Gizellát. Az esküvő alkalmával a templom zsúfolásig megtelt közönséggel. Koszoru leányok voltak: Gombay Jolán, Zana Jolán és Koch Irma. Vőfélyek Istvánffy István joghallgató, Gyenge Béla joghallgató és Kovács Károly. Násznagyok: Ember Manó és neje, Istvánffy József és neje.

\* **Az állami zálogházak megszüntetése.** Nemrég megírtuk, hogy a kormány egy budapesti pénzintézetnek hatvan évre szóló koncessziót adott a zálogkölesön-üzlet országos szervezésére. Ennek következtében a nevezett pénzintézet, mely eddig helyi jellegű volt, most országos jellegűvé alakul s ezéget is ennek megfelelően megváltoztatja. — Evvel kapcsolatban — mint értesülünk — a pénzügyi és kereskedelemügyi miniszteriumok kebelében komolyan foglalkoznak a királyi zálogházak czim alatt folytatott állami zálogkölesön-üzlet megszüntetésével. Ha az említett koncesszió alapján szervezendő országos zálogházak, melynek körébe a fővárosban épp úgy, mint a vidékeken kereskedelmi árukra való előlegadást is be fogják vonni, a közérdek

nyeiinek meg fog felelni, — akkor a kormány esetleg át fogja adni a zálogházak üzletét a szervezendő magánvállalatnak, illetőleg a két intézményt egybeolvasztja. Annak megfigyelésére, hogy az új zálogház-vállalat híven szolgálja-e a közérdekeket, a kormány a vállalat mellé miniszteri biztost fog kinevezni, ki egyzersmind az engedély-okmányban kikötött állandó állami ellenőrzést is teljesíten fogja.

\* **Élvezetes térszene.** A tegnapi Schlauchparki térszenét szép számú distinguált közönség hallgatta. Az ezred zenekarának szabatos s finom játéka az összeállított műsor minden pontjánál lebilincselte a hallgatóság figyelmét. Az Oberon és Aida operák klasszikus zenéje mellett dicsérettel emelendő ki dezséri Bachó karmester indulója és Géczy L. »Tombola« polkája, melyeket személyi vonatkozásainál fogva is nagy érdeklődéssel hallgatott meg a közönség. Egyébként a műsor következő volt: 1. »Salibill« induló Bachótól, 2. »Oberon« opera nyitánya Weber C. M.-tól, 3. »A esinos bécsi nő« gyorspolka Gleissnertől, 4. Nagy ábránd az »Aida« opesából Verdi, 5. »Tombola« polka front.: Géczy L., 6. »Gimbelem, gombolom, galambom« induló Bachótól. — Ez utóbbi szám érdekes, közkedveltségű egyveleg magyar motívumokból s dalokból összeállítva.

\* **Ötven éves papi jubileum.** Albert János tordai unitárius pap és tanár működésének 50 éves jubileumát nagy fényvel ülték meg a tordaiak e hó 5-én. Az ünnepre odaérkezett Ferencz József unitárius püspök, Brassai Sámuel, az európai hírvű tudós, minden magyarok Brassai bácsija, Petricsévits Horváth Kálmán báró egyházi főgondnok és még többen Kolozsvárról és vidéki esperesek és lelkészek közül. Az ünneplők közt voltak Bethlen Géza gróf főispán is, a vármegye és város színejavának élén. Az ünnepies istentiszteletre a templom egészen megtelt. Délben 200 terítékű bankett volt, melyen a püspök és a főispán is mondtak tósztokat. Az ünnepelt lelkész nevére az egyházközség 1000 koronás alapítványt tett, melyet Brassai bácsi hatásos beszéd kíséretében 1200 koronára egészített ki.

\* **Csavargók a Rhédey-kertben.** Panasz levelet kaptunk egy anonismustól, melyben azt kéri nyilvánosságra hozni, hogy a rendőrség jóvoltából annyira elszaporodtak a Rhédey-kertben a csavargók, hogy védtelen nőket támadnak meg és valóságos veszély oda kimenni. A kert érdekében kiadtuk e sorokat és elvárjuk a rendőrségtől, hogy vizsgálat tárgyává teszi a panaszt és ha csakugyan úgy áll a dolog, igyekezni fog ennek a siralmas állapotnak végét vetni.

\* **A Rózsa Sándor szeretője.** A szilágymegyei Sülemed községben közel egy századot ért érdekes multu hajadon halt meg. Kilenczvennégy esztendő volt s neve Radó Pepi. Teljesen visszavonult, majdnem apáczaszerű életet élt, apját ápolta, míg csak ezelőtt vagy tiz esztendővel teljesen család nélkül nem maradt. A meghalt öreg leány valaha régen szeretője volt Rózsa Sándornak s a haramia-vezér szomorú sorsa, bebörtönözése idegenítette el ennyire a világtól. Egy csomó levelet őrzött élete végéig Rózsa Sándortól s ezek a megélete végéig Rózsa Sándortól csak. Csendes, szakult papirosok érdekelték csak. Csendes, szerény, rokonszenves öreg leány volt s ezért halálát nagy részvétellel fogadta az egész környék.

\* **Határváltoztatások és a miniszterek.** Egy különös rendelet érkezett le tegnap a belügyminisztertől a vármegye törvényhatósági bizottságához. A rendeletben a pénzügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértőleg felhívja a vármegye törvényhatóságát, hogy a községi alakulás terén keletkező törvényhatósági intézke-

dések következtében történt határváltoztatásoknak, a kataszteri munkálatokban való szabatos átvezetés érdekében az illető törvényhatóság területén működő pénzügyigazgatósággal és felmérési felügyelőséggel leendő közlését rendelje el. Ennél fogva szigoruan utasítja a törvényhatóságot, hogy a vármegye alispánja a puszták vagy egyes községi terület írászeknek más más község határához leendő átcsatolása iránt hozandó I. foku határozatait — azoknak jogerőre emelkedése után, a megye területén állomásozó pénzügyigazgatósággal és felmérési hivattal közölje.

\* **A kupaktanács határozata.** A torontálmegyei Nagy-Ősz község képviselőtestülete a közelmúlt napokban leszavazta az előljáróság azon indítványát, hogy a község furasson ártézi kutat a főtéren. Az értelmes sváb atyafiakkal indokolják a határozatot:

— Nincs szükségünk ártézi vízre, mert ha az öregek abból isznak nagyon soká élnek.

Nagy-Őszön ugyanis az a patriarkhális szokás dívatozik, hogy a megvénült parasztgazdák átadják vagyonukat a gyermekeiknek, a kiknek aztán kötelességük őket életfogytiglan eltartani.

\* **Bérkoesi a gödörben.** Ha vízvezetékét csinálnak, akkor rendesen kell valami malörnek történni. Tegnap délelőtt a Kapuczinus-utczán egy komfortáblis vigan hajtott felfelé és nem vette észre, hogy a Munk-ház előtt vízvezetékét csinálnak. A ló is, kocsis is bele zuhant a gödörbe, de azért szerencsére se lónak, se a gazdájának nem esett baja. Csak a kocsis törte be az oldalbordáját és reperáciába került. A káros panaszt emel a vállalkozók ellen.

\* **Az okos gyerek.**

— Vasuti játékszereknyed egészen összeviszva van hányva, Károlyka.

— Kerestem valamit, mama, de nem találtam meg.

— Mi lehet az? Hiszen ott van minden; a lokomotív, kocsik, sinek stb.

— Kerestem egy vasuti balesetet.

\* **Megszűnt járvány.** Említettük volt lapunk olvasóival, hogy Biharvármegye margittai járásához tartozó B o z s a l y községben a roncsoló toroklob, különösen az iskolás gyermekek között ijesztő módon lépett fel. Most, mint értesülünk, a járvány szerencsére megszűnt s Morva y Tihámér főszolgabíró az ottani iskolát meg is nyitatta.

\* **Élve eltemetett konzul.** Ovidio Rossi merzinai olasz konzul néhány nap előtt meghalt. Az elhunytat — mint görög lapok írják — a lakosság nagy részvétele mellett temették el a város katólikus temetőjébe. A temetést követő estén a sirások egyike jajgatást hallott a sírból. A sirásó roppantul megrémült és a városba rohant, a hol értesítette a konzul családját, a mely rögtön kinyitatta a sírt. A koporsóban a holtat megfordított helyzetben találták. A konzul élve temették el és csak a sírban ébredt fel, a hol óriási erőlködésekkel kellett tennie, hogy kiszabaduljon, míg végre a szörnyű helyzetében megfulladt.

\* **12 öltönyvel megszökött.** Rosenberg Lázárné nagyváradi lakos ruhakereskedőt nem valami kellemes meglepetés érte. Egyik alkalmazottja H. Sámuel hír nélkül eltávozott tőle és emlékül magával vitt tizenkét darab vadonatúj öltönyt. A hatóság körözi az öltönyökben utazó urat.

\* **A babona áldozata.** Néhány nappal ezelőtt Vojtek János palocsai földmivesnek négy éves fiacskája eltűnt hazulról és csak holtan találták fel az ujaki völgyben. A gyermek minden valószínűség szerint éhségtől és fáradtságtól gyötörve az éhségnek és éjjeli hidegnek áldozata lett. Pásztorok hallották ugyan akkor

este egy gyermek nyöszörgését, de mert abban a völgyben, mint ők mondják, kísértetek járnak félelmökben elfutottak.

\* **Hova valók hát?** Léderer József kamaracénes Frankfurtról folyamodott a belügyminiszterhez, hogy úgy őt, mint gyermekeket, akik szerinte és az ő illetősége után a biharmegyei Vértes községbe valók, bocsássa el a magyar állampolgárság kötelékéből. A miniszteri leirat alapján megindult tárgyalás eredménye az lett, hogy amennyiben Léderer tíz éven át külföldön tartózkodott anélkül, hogy magyar állampolgárságára vonatkozó jogát fentartotta volna anélkül, hogy ezen külföldi tartózkodását megszakította volna, a kihonosítási törvény értelmében megszűnt magyar alattvaló lenni. Léderer és családja ennél fogva most maga sem tudja, hogy tulajdonképpen hova valók hát?

\* **Értelemzavaró sajtóhiba.** Lapunk tegnapi számának színügyi rovatába értelemzavaró sajtóhiba csúszott be, mit a következőkben rektifikálunk. A első bekezdés utolsó sorai helyesen így hangzanak: »A hősnő megtartja debutját nem is egészen modern, — hiszen nem naturalista — színműben« stb.

\* **APRÓ HIREK. — Klebersberg Zdenkó fogságban.** Ismeretes dolog, hogy Klebersberg Zdenko gróf, a kit a Bokross-afférból kifolyólag elítélték, nem jelentkeztet fogházbüntetésének kitöltése végett. Mint Bécsből írják a grófot a magyar igazságügyminiszterium intervencziója folytán ott tartóztatták és az ottani törvényszéki fogázbá szállították. — **Föltámadt a koporsóban.** Tegnapelőtt Dousard franciaországi községben egy Passat nevű asszonyt temettek. Mikor a koporsót le akarták eresztetni a sírba, a halottnak látszó asszony nagyot kiáltott és kiugrott a koporsóból. A közönség iszonyuan elémült, a tetszhalott asszony pedig összeesett és egy óramulva csakugyan meghalt. — **Tizenéves fiú öngyilkossága.** Ceizel Hieronimus festőinas, egy alig tizenéves éves fiú, Budapesten a Zárda-utcában föbe lötte magát és nyomban meghalt. Néhány megbízást elhanyagolt s félt gazdája büntetésétől.

x **Mai számunk mellékleteként** veszik t. olvasóink a jó hírnévnek örvendő v. velencei műkertészeti és rózsatelep ez évi árjegyzékét, melyre ez uton is felhívjuk a tisztelt olvasó közönség figyelmét annál is inkább mivel a nevezett telep hazánkban a legnagyobb rózsatermesztő telep s azonkívül oly jó hírnevet örvendő, hogy évente 50—60 ezer darab rózsát szállít nem csak hazánk minden részében, hanem Ausztria tartományába, sőt külföldre is, mely körülmény eléggé bizonyíthatja, hogy a legmegbízhatóbb és legszolidabb rózsatermelő cég.

**Lószerszám kiárusítás!** A kedvezőtlen közgazdasági viszonyok folytán a **34 év óta fenálló** kész disz lószerszámmal dúsan felszerelt **SZIJGYÁRTÓ ÜZLETET** ez év **október végén teljesen felosztatom.** E végből a nemes lótarló közönséghez azon kéréssel fordulok, kegyeskedjenek eme többé nem kínálkozó alkalmat felhasználni s szükségletüket nálam fedezni. A kiárusításnál csak saját befektetett árait számítom: **Egy pár tiszta nickel kulcsú városi, vagy könnyű futó szerszámmal 20—30 forint meg-takarítható.** Egy kézi utazó bőrönd **70 kr.** — **1 forint 20 krig.** Egy iskola táská **20 kr.** — **60 krig** számítok. A kiárusítás komoly s ez a hatáságnál is be lett jelentve.

Nagybecsű vevőimet várva, maradtam előzékeny szolgáljuk

**Bertsey György,**  
szijgyártó mester.

(112) 1—0

#### Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről <b>2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.</b>	Budapest felé <b>2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.</b>
Kolozsvárról <b>2-10, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.</b>	Kolozsvár felé <b>2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.</b>
Szegedről <b>8-30, 9-32, 5-30.</b>	Szeged felé <b>4-25, 7-30, 10-20.</b>
Aradról <b>9-32.</b>	Arad felé <b>4-25.</b>
Vaskóh-Belényesről <b>11-05, 9-09.</b>	Belényes-Vaskóh felé <b>4-25, 1-48.</b>
Gyoma-Kótról <b>10-05, 8-00.</b>	Kót-Gyoma felé <b>6-55, 1-40.</b>
Érmihályfalváról <b>8-10, 9-14.</b>	Érmihályfalva felé <b>6-45, 4-35.</b>
Szent-László és Félix fürdőből <b>8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*</b>	Szent-László és Félix fürdőbe <b>6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*</b>

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.  
A \*-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

## I R O D A L O M.

— **A magyar tudományos akadémia nagyhete.** Tegnapelőtt vette kezdetét az akadémia nagyhete. Az egyes-osztály-üléseken kihirdették a pályázatok eredményét, kiirták az új pályázatokat s megejtették a jelöléseket a tagsági helyekre. Az eredmény a következő: Az I. osztályban a Buljovszky-díjat nem adják ki. A Sámuel díjat Szilassi Mór »Kombinált műveltető és mozzanatos ikeképzők« című műve nyerte; Az új pályázatok: a Teleki-díjat vigjék a Koczán-díjat pedig oly színműre tűzték ki, melynek tárgya II. Géza, vagy III. Béla korából való. Tagokul jelölték: Levelező tagnak Petz Gedeont és Zolnay Gyulát, kültagnak Stein Aurélt. Osztályelnökké egyhangulag ismét Zichy Antalt jelölték. A II. osztály. 1. A Dora-jutalmat nem adják ki. 2. A Beck Miksa-pályadíjat a »Borura derüre« jellegű munkának javasolták odaítélendőnek. 3. A Lukács-jutalmat nem adják ki. 4. Az Első magyar ált. biztosító társaság díját az első számnak javasolták kiadni. 5. Az Ullman-jutalom (A dunai gőzhajózás története), a melyet már régebben Szalágyi Aurélnak ítéltek meg föltételeken, most az átdolgozott műnek kiadják. 6. Az akadémia nagy jutalmát Pauler Gyula »A magyar nemzet története« című munkájának adják ki. 7. A Marczibányi díjat Fraknói Vilmos »Mátyás király élete« című művének ítéltek meg. A tagválasztásokat a következőképpen ejtették meg: Osztályelnöknek Pulszky Ferenc lemondása folytán Pauler Gyulát jelölték. Tiszteletbeli tagnak Kovács Ferencet jelölték. Rendes tagságra a B) alosztályban Thallóczy Lajost jelölték. Ezenkívül levelező tagoknak a következőket: az A) alosztályban Edvi Illés Károlyt, Nagy Ernőt. (a nagyváradi kir. jogakadémia tanárát) és Szathmáry Györgyöt. A B) alosztályban Komáromy Andrást. Kültagnak Kniesz Károlyt jelölték. Az új pályázatok kihirdetését holnap közöljük. A III. osztály a jutalmakat illetőleg így végzett: A Lukács-díjat nem adják ki. A Lukács-féle 1000 ftos díjat »A fény elektromágnességi elemlete« címűnek ítéltek oda. Új jutalmak: A nagyjutalmat és Marczibányi-mellékjutalmat természetudományokra (1888—1894) hirdették ki. Nyílt pályát matematikai monografiára. Osztályelnöknek Than Károlyt választották meg ismét. Jelölték továbbá: Levelező tagokul Schulek Frigyes, Kövesligeti Radót, külső tagnak: Kulcsinszky Ulászlót és Vogel Henriket.

## SZINHÁZ.

### A »Bányamester«.

— Harmadszor május hó 8-án. —

A kellemes zenéjű operettel úgy vagyunk, hogy ha maga a darab nem is sokat ér, mégis szívesen megnézzük többször is; mert az első előadáson csak megtetszenek a fülbemászó melódiák, azután azonban minél többször halljuk, annál jobban megszeretjük. Így van ez a kedvező fogadtatásra talált »Bányamester«-rel is; a darab eszelekvénye jóformán semmi, az igaz, hogy az operette-nél nem igen várunk szövevényes, bonyolult helyzeteket, érdekesítő mesét, elég egy jó ötlet, hogy a darab sikert arasson, de ennél az operettenél még ez a jó ötlet is hiányzik. S a közönség legnagyobb része szívesen elengedné, a szöveget, megelégedne magával a zenével is, mert egyébként csakugyan nem érdemes megnézni a »Bányamester«-t.

Az előadás tegnap is nagyon jól ment. A zenekar játéka, mely Barina Izsó karmester fáradozásait dicséri, semmi kívánni valót sem hagy fenn. A férfikar teljesen összevágóan működik és igen jó hangerővel rendelkezik, úgy hogy a zenekar és korus együttesen fényesen kimutatják az operette zenéjének egyik legjobb oldalát: a szabatos hangszerelést és a zenében való művészi jártasságot.

A főbb szereplőkről kevés mondani valónk van multkori észrevételeink után.

R. Réthy Laura Nelli szerepét páratlan ügyességgel tölti be. Kitűnően iskolázott csengő üde hangja teljesen érvényre juttatja a kellemes zene minden egyes fázisát.

Sugár Aranka játéka erőltetett, élettelen,

mozdulatai szegletesek; hangja azonban, bár néha kissé fátyolozott, erőteljes és kellemes csengésű. Hunyadi és Mezey mindketten nagyon jó hanganyaggal rendelkeznek, játékuik is megfelelő. Főriss Pista kitűnő humorával igyekszik lelket önteni meglehetősen unalmas szerepébe s dicséretére legyen mondva, hogy az legtöbbször sikerül is neki. Mozdulatai és szavai folytonos kacaját, keltének; játéka élénk.

A kisebb szereplők helyüket jól meg állják. Szándékosan utoljára hagytuk a női-karról való megemlékezést; de hát róluk talán nem is lehet megfelelőbb helyen megemlékezni; még itt is csak bajosan. — Legjobb, ha egy szót sem írunk, mert jót úgy sem írhatnánk róluk. — Közönség szép számmal.

— **A Bajazzók.** Amióta a naturalismus mindjobban tért hódít a színpadon — az újabb zeneszerzők is előszeretettel járnak ezen a mesgyén.

Még Mascagni »Parasztbecsület«-nek dalaival nem telt be a zenevilág, amikor ép oly nagytehetségű vetélytársa Leonkavallo R. a »Bajazzók«-kal követelte magának a fenomenális siker koszorúját.

— Annak a szegény komédiásnak a históriája akit a felesége megcsalt és a ki a feleséget megölte — sok poétának a lantján szállt dalra, de annyi közvetlen melegséggel és drámaisággal, annyi bájjal és erővel egyik sem énekelte meg, mint ez az olasz muzsik.

Akár a darab meséjének gyönyörű poéticus részleteit, akár a hatalmas szenvedés erejét, akár a drámai megoldás mély igazságát tekintjük egyaránt költői munkával állunk szemben, — melyhez a kifejező, hol bájos egyszerűsége hol erőteljesen magasztos, szellemes és finom zenei gazdagságokban bővelkedő muzsika képezi a keretet.

A szövegek könyv és zene együttes ereje képezi a műnek igazi hatását és ez magyarázza meg azt az óriási lelkesedést, mellyel világlárában mindenütt fogadják.

Nálunk pénteken kerül színre először. A főpróbát ma tartják az operából, melyet nagy fáradsággal és lelkesedéssel tanult be a személynzet, hogy a körülményekhez és a viszonyokhoz képest, a műhöz méltó előadásban mutassa azt be.

Az előadás iránt városszerte a legélénkebb érdeklődés nyilvánul és már is erősen kapkodják a jegyeket.

A szindázi pénztárnál a »Bajazzók« szövege is kapható.

## REGENY-CSARNOK.

### Az apai vér.

Regény.

Írta: **Edhor J.**

(35)

Fordította: **Veress Zsigmond.**

(Folytatás.)

A nap sugarai égetően tüzték a földre. Halden homlokához nyult, feje fődetlen volt, kalapját a parasztházban feledte Marinelli gróf hullája mellett. Nem érezte eddig az égető sugarakat?

Egy pillanatra megállott s egynéhányszor végig simította homlokát kezével, mintha onnan valami gonosz álmod akarva kiűzni. Egykedvűen kifejeztelenül, mintegy eszméletlenül hordozta szeméit a közeli környék fölött.

Nagy távolban egy hegy sötétedett, mint homályos vonal az éghez huzva, különben mindenütt beláthatlan távoltságban zöldelő mező terül el. Most újból tovább siet Halden, de nem cél és terv nélkül mint eddig: szeméit körülhordozva az égtájak szerint magát tájékozni törekszik. Határozott kintűzött irányban fog haladni. Megindult. Ismét órák multak el míg az erdőszélét elérte. Az est félhomályba kezdett már borongani a fák fölött, midőn kifáradva az erdőben leült. Két nap óta tévelyeg; a hosszú gyaloglás lábait föltörte, nem tudták tovább vinni pedig nem nyugodhatott.

Csakhamar föluggott újból.

Egy középszerű magas fenyőfához lépett és azt mindkét karjával átkarolta, mintha gyöke-

restől akarná a földből kihuzni. De a fa meg sem ingott, tehetetlen munkája következtében, jóllehet karjai nagyon izmosak voltak. Mit gondol a kevély ember... ki tudná azt?

De az apai vér hatásától való feloldása, megmentése nagyon közel volt. Most lett világgossá, milyen vér pezsgett a kemény ember ereiben, melyik nyert tulsajt ezen az emberikebel minden érzésnek felbőszült elemeivel vívott gyilkos csatában.

Emberi hangok közeledtek azon hely felé, hol Halden a fenyőfa mellett állott; egész kóborlása alatt kerülte az embereket s azért most is az erdőbe indult és mindig bennebb haladott, míg végre lépéseit meglasztotta. Hová gondol ez ember, hogy nem veszi észre, hogy a nap lassanként lemegy, s hogy végre a felhők mögött eltűnik, s mély éji sötétség fogja el az erdőt a lombos fák miatt.

Fáradhatlanul halad tovább. De nem volt többé erőteljes egyenes az ifju járása, hanem fáradtan, nehezen vonszolta magát. Az erdőben minden aludott. Csendes barátságos éj nyugodott a fák és a bokrokon. Keleten gyöngy fény derengett az új nap fénye! Egy óz lép a pompás erdőből a magános erdei utra. Egy pillanatra megáll hallgatozik és hatalmas ugrással eltűnik a szemben lévő erdőrézben.

Azon magas férfi közelségét érezhette meg az óz, ki a sűrű bozótból ép most lépett ki.

Ingadozó lépésekkel haladott, midőn az elhagyott erdei utat ismét követni kezdte, de fejét magasra emelve hordá, mintha nagyon törékeny korona ékesítene azt, s épen kelene megőriznie.

Egyet sem szól, legkisebb jelt sem ad magáról az éji vándor. Sáppadt, szép arcza mozdulatlan, mintha érezből volna alkotva. Csak egy kis fény derengett arcán. Vagy talán ez a reggeli világosság fénye volt?

(Folyt. köv.)

## T Á V I R A T O K.

### Fényes elégtétel gr. Kálnokynak.

**Budapest, május 8. (Saját tud. táv.)**  
A Hivatalos Közlöny mai száma hozza a király legfelsőbb kéziratát, mely következőképen hangzik:

*Kedves gróf Kálnoky!*

Midőn Önt legteljesebb bizalmamról biztosítom és hálásan elismerem az Ön által évek hosszú során át nekem tett hű és sikerdús szolgálatakat, amelyeknek tovább folytatását becsesnek tekintem, nem találok magamat indíttatva, hogy a közös hadügyminiszteri állásától való fölmentése iránt e hó 2-án előterjesztett kérelmének helyt adjak.

Kelt Bécsben, 1895. május 6.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

### A király Pólában.

**Budapest, május 8. (Saját tud. táv.)**  
Ő Felsége ma reggel 7 órakor Ferencz Salvator főherceg kíséretében Pólába érkezett. A pályaudvarban nagy ünnepélyességekkel fogadták.

### Bécs sajtó a Kálnoky—Bánffy afféról.

**Budapest, május 8. (Saját tud. távirata.)**  
A bécsi lapok a Judenpresse-n kívül a történetek után egyértelműleg perhorezkálnak bármilyen reclamációt R ó m á b a n. A dolog most tulajdonképen úgy áll, hogy Agliardi nuncziusnak joga van reclamálni, hogy oly csúf bántak vele. A zsidó lapok természetesen még mindig verik a port Agliardin és Kálnokyn.

### Párisi sajtó.

**Budapest, május 8. (Saját tud. távirata.)**  
A »Figaro« nem tudja elképzelni, hogy egy oly bölcs uralkodó, mint I. Ferencz József, egy oly

kiváló államférfiut, mint br. Bánffy, a mostani válságos időkben, el tudna ejteni. (E cikk a Lipótvárosból volt megrendelve.)

### Hazai zsidó sajtó.

**Budapest, május (S8. aját tud. távirata.)**  
Az itteni zsidó lapokat (alias kormánypárti), ő felsége megjelent kéziratára a guta kezdi kerülni. Komikus mily tehetetlenül toporzékolnak szerfeletti dühökben. Vérben forgó szemekkel, tatjéket turó szájjal s ökölbe szorított kezekkel fenyegetőznek, hogy 48-asok lesznek ha elégteltet nem kapnak.

### Az osztrák koalíció bomlása.

**Budapest, május 8. (Saját tud. távirata.)**  
Fentartással közlik, hogy a Dipaulai-féle interpelláció a koalíció bomlását fogja eredményezni. A pártviszonyok oly élesek, hogy aligha bírja ki e próbát.

### A simorosekii béke.

**Budapest, május 8. (Saját tud. táv.)**  
Japán válasza teljesen kielégítette Oroszországot. A katonai mozgásokat táviratilag azonnal viszonzták. A békeszerződést már a kínai császár is ratifikálta.

### Pánszláv riadó.

**Budapest, május 8. (Saját tud. távirata.)**  
A »Narodny Lisztj« felszólítja a magyarországi pánszlávokat, hogy a monarchia és Róma között kiütött konfliktust igyekezzenek a maguk javára kiaknázni.

### A japán-ügy megoldása.

**Budapest, május 8. (Saját tud. táv.)**  
A francia sajtó meglepéssel konstatalja Japán méltányos magatartását, mivel engedett az egyesült hatalmak követeléseinek egyuttal reméli a sajtó, hogy most már a francia hajók is szívesebben elmehetnek a kieli ünnepekre.

## K ö z g a z d a s á g.

**A gabonatözsderől.** A gabonatözsde határ-időzletében a legutóbbi napokban nagyobb-mérvű áruhullámzások történek, a mi egyrészt a külföldi államok és kivált Amerika kedvezőtlen terméskilátásaira, másrészt a spekuláció erőteljesebb működésére vezethetők vissza. Az árfolyamok ingadozása igen élénk s az árak szökkenészerűen változnak. A kenyérmagvak, nevezetesen a buza és rozs tetemesen drágábbak lettek.

Igy a távaszi buza ára a mult hét végén 7.08 frttól hirtelen 7.44 frtra, az őszi buza ára 7.14 frtről 7.38 frtra és az őszi rozs ára 6.31 frtről 6.60 frtra szállt föl. Hasonló irányzatban és ugyanilyen gyors tempóban emelkednek a takarmánymagvak árai is: az őszi zab ára 6.12 frtről 6.23 frtra, a káposzta repcéé pedig éppen 10.50 forintról 12.— forintra szökött fel. Egyedül esupán a kukorica volt elhanyagolva s ezert a május—juniusi szállításra eladott kukorica ára 7.20 forintról 7.05 forintra hanyatlott. Ennek a hanyatlásnak, mely csekély készletek következtében egyébként érthetetlen volna, az az oka, hogy a legutóbbi napokban épp a május—juniusi határidőre 25,000 métermázsa romániai kukoricát adtak el. Hasonlóképpen több ezer métermázsa romániai árpát is eladtak átlag 6.25 forintos ár mellett, a mi a magyar árpának helyzetét, mert ennek 6.60—6.80 forint az ára, igen megnehezíti.

**Állatkiviteli tilalmak.** A földmiv. min. körrendeletileg tudatta, hogy Békés és Vasvármegyéből származott hasított körmű állatoknak Alsó-Ausztria területére, Baranya, Békés és Veszprém vármegyéből Csehország területére, továbbá Hontvármegyéből Bosznia és Herzegovina területére való bevitelük ismét szabad. Ellenben Tolna letére való bevitelük ismét szabad. Ellenben Tolna vármegyének a Boszniával és Herzegovinával, — Bács-Bodrog és Tolna vármegyéknek, Zom-

bor, Ujvidék és Szabadka városoknak Alsó-Ausztriával- és végül Tolna és Vasvármegyéknek Csehországgal szemben fennálló beviteli tilalma továbbra is érvényben marad.

**A mezőgazdasági törvény végrehajtása.**  
A földművelésügyi miniszter hívta fel újból a törvényhatóságokat, hogy azon szabályrendeleteket, melyek az apa-állatoknak az anya-állatokhoz való számaránya, továbbá a köztenyésztésre használt apa-állatok megvizsgálása iránt intézkedéseket tartalmaznak, a mezőgazdasági törvény s az ennek végrehajtására vonatkozó utasításnak megfelelően alakítsák át.

### A budapesti termény-tözsde forgalma

1895. május 7.

**Készaru üzlet.** Külföldről kedvetlen hírek érkeztek és újabb árviszacsésektől tartván, malmaink készbuza iránt teljes közönyt viseltek. Még 5 cnyi árendemény mellett sem határozták el magukat magukat bevásárlásokra és az egész forgalom alig 3—4000 q. hazai buzából állott. B többi árucikkben szintén lanyhább irányzat létesült, csekély forgalom mellett.

**II. Határ idő üzlet.** Amerikában tartós esőzések a vetésekre káros befolyással voltak és élénk realizációkra adtak okot, melyet New-Yorkban és Chikagóban a buza árát teljes 2½ centtel csökkentettek.

Előfordult kötések: buza tavaszra 7.45—7.48 frt, buza május—juniusra 7.45—7.48 frt, rozs tavaszra 6.62—6.69 frt, tengeri máj.—jun. 6.93—6.98 frt, zab tavaszra 7.22—7.26 forint, szept. okt. 6.14—6.17 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 12.—12.10 forint.

### Sertés-üzlet.

**K ö b á n y a,** május 7. Készlet: 159.352 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 45½—46 kr.; közép: 44—45½ kr.; süldő kövér: 47—48 kr.; sovány: 45—46 kr.; román: —; Szerb kövér 46—46½ kr.; könnyű 44½—45½ kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

### Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1895. május 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	123.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4½%	—	—	—	126.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2½%	—	—	—	104.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	125.—
Magyar földterhermentési kötvény 4%	—	—	—	98.50
Magyar földterhermentési kötvény	—	—	—	101.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	98.25
Horvát-szlavon földterhermentési kötvény	—	—	—	162.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön	—	—	—	149.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	101.50
Osztrák járdék papírban	—	—	—	101.25
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	123.50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	101.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	185.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	1085.—
Osztrák-magyar bankrészevény	—	—	—	461.50
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	401.40
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	428.75
Osztrák-magyar államvasúti részevény	—	—	—	967.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	59.80
Német birodalmi márka	—	—	—	122.20
London vista	—	—	—	48.50
Paris vista	—	—	—	11.96
20 márkás arany	—	—	—	—

## SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 8-ik szám.

I. Kis bérlet 8-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Csütörtökön, 1895. május hó 9-én

**P R Y P Á L.**

Vigjáték 5 felvonásban. Irta: Poole. Fordította: Csiky G.

### S Z E M É L Y E K:

Hardy, nyugalmazott ezredes	—	—	Bács Károly
Eliz, leánya	—	—	Novák Irén
Frank, unokaöccse	—	—	Tompa Kálmán
Witherton, agglégéy	—	—	Gál Gyula
Stanley Archibald	—	—	Czakó Vilmos
Harry, fia	—	—	Benedek Gyula
Pry Pál	—	—	Fóris Pista
Grasp, Witherton házfelügyelője	—	—	Szendrey Mihály
Doubledot, koresmáros	—	—	Ligetli Vilmos
Willis	—	—	Déri Béla
Marianna	—	—	Hunyadyne
Subtiéné, Witherton gazdasszonya	—	—	Tolnainé
Phebe, Eliz szobaleánya	—	—	Delli Emma
Simon, Hardy Inasa	—	—	Ujj Perkó
Szolga	—	—	Bánáti Ede

### Kezdeté fél 8 órakor.

Holnap pénteken, május hó 10-én, bérletfolyamban:

### S Z I K R A.

Francia vigjáték. Ezzel:

itt először:

### A B A J A Z Z Ó K.

Világhírű opera.

11 (262)  
1895 sz.

### Hirdetmény.

A nagyméltóságú Vallás-Közüzetetés-  
ügyi m. kir. Ministerium az 1895. évi  
április hó 24-én kelt 15.601. számu ren-  
deletével a nagyváradi m. k. bábaképezde  
épületének kiépítésére, illetőleg **egy új  
pavillon emelését 25.600 frt** ere-  
jéig engedélyezett.

A fentemlített munkálat fogantatásá-  
nak biztosítása céljából az 1895. évi  
**május hó 18-ik napjának délelőtt 10  
órájára** a nagyváradi m. k. bábaképezde  
helyiségében tartandó zárt ajánlati ver-  
senytárgyalás hirdettetik.

Megjegyeztetik, miszerint ajánlat tehető  
az egész munkára, egyes munkacsoport-  
okra és egyes munkákra külön, továbbá  
hogy a föld- és kőműves munkákra aján-  
lattevő vállalkozók tartoznak ajánlatukban  
kinyilatkoztatni, hogy a telken fennálló  
és lebontandó hátsó földszintes épület és  
az udvart a kerttől elválasztó kerítést a  
bontási és törmelék elfuvarozási költségek  
betudása mellett mely összegben veszik  
át, ha az azokból kikerülő régi és hasz-  
nálható építési anyagokat mint **téglát,  
követ, cserépszindelyt** az újra építés  
alkalmával újból felhasználhatják.

A versenyezni óhajtok felhivatnak,  
hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának  
elvállalására vonatkozó, az engedélyezett

költség után számítandó s a részleets  
feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel  
ellátott zárt ajánlatukat a kitűzött nap  
delelőtt 10 órájáig a nevezett hivatalhoz  
annyival inkább igyekezzenek beadni,  
mivel a későbben érkezettek figyelembe  
nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonat-  
kozó műszaki művelet és részletes felté-  
telek a nagyváradi m. k. bábaképezdei  
igazgatósági irodában naponként délelőtt  
8—10 és délután 2—4 óráig megtekin-  
tetők.

Nagyváradon, 1895, május hó 4-én.

**A nagyváradi m. k. bábaképezde  
igazgatósága.**

(110) 3-3

## 25,000 darab

thea-, hybrid-, bourbon-,  
noisette-, moha- és clamatis

## rózsa

a legkiválóbb fajokban igen jutányos  
árért eladó

**Nagyváradon, a Rhédey-kerti városi  
faiskolában.**

Valamennyi rózsa cserépben van ojtva,  
mi által a mohában levő rózsák felett  
előnyvel bír. Megfakadása biztos és bár-  
mikor ültethető.

*Árjegyzékek kívánatra ingyen  
és bérmentve.*

(111) 1-3

**A kert-felügyelőség.**

## Nagyvárad legszebb nyári mulató helye.

A kellemes tavaszi idő beálltával van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tuda-  
mására hozni, hogy Nagyvárad legszebb pontján, a Kálvária-hegy lábánál levő ózon-  
dús (friss) üde levegőjű

## nyári mulató helyiségemet

a közönség szolgálatára átadtam.

Kedvezőtlen idő esetében teljes kényelmet és biztonságot nyújt **é. tágas terrasszal  
nagy üvegezett teremmel bíró nyári díszes csarnok.** Továbbá három kitünően  
gondozott tekepálya áll a szórakozni kívánó közönség rendelkezésére.

## NAPONTA JÓ CZIGÁNY - ZENE!

**Telefon összeköttetés!**

Kőbányai Dreher-fele MÁRCZIUSI SÓR, tisztán kezelt különféle BOROK, IZLETES ÉTELEK jutányos árért.  
Nagyvárad legszebb nyári mulató helyét a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, vagyok  
tisztellel

(114) 0-1

**KARGER SÁNDOR,**  
nyári vendéglő-tulajdonos.

**Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!**

## Végeladás!

Miután a helybeli piacon a **Deutsch K. I.**-féle házban levő  
üzletünket felhagyjuk, illetve új üzletünkkel egyesítjük, kényszerítve  
vagyunk a régi üzletben felhalmozott fölösleges árut,

**SZOLID ALAPON VEZETETT**

# VÉGELADÁS

utján értékesíteni, minek folytán *vásznak, asztalneműek, fehéreneműek, férfi- és női  
ruhaszövetek, függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek* stb.

**mélyen leszállított árak**

mellett adatnak el.

**KUNZ JÓZSEF és TÁRSA**

(103) 6-20

**NAGYVÁRAD, Szent-László-tér.**

**Állványok eladók**

**Kunz József és Társa cég**

Szent-László-tér,

**DEUTSCH K. I.-féle házban levő üzletben.**

**Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!**